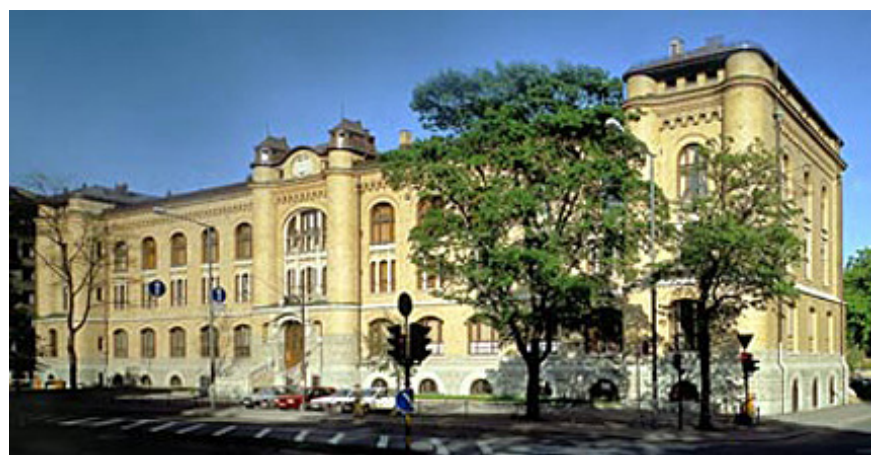

Fiskumøkse

- en internasjonal «stridsøkskultur» i yngre steinalder

Fiskumøkse.

*Kulturhistorisk Museum i Oslo, tidligere
Univerrsitetets Oldsakssamling.*

For 4-5000 år siden nærmet steinalderen seg slutten i Nord-Europa. I Middelhavsområdet var bronsealderkulturen alt i full blomstring. I Egypt, Midt-Østen, Kreta og Hellas hadde folk for lengst lært seg å støpe flotte gjenstander i bronse. Også i Nord-Europa må folk ha kjent til slike gjenstandene, men tinn og kobber - de to metallene som er nødvendige for å framstille bronse - var vanskelig å få tak i. Derfor nøyde en seg i første omgang med å kopiere bronsegjenstandene - i stein!

Fra 3200 f.Kr. til 1800 f.Kr. var store deler av Nord-Europa preget av en felles kultur som gjerne kalles «stridsøkskulturen». Fra Rhinen i vest til Volga i øst og fra Alpene i sør til Finnmark i nord er det gjort arkeologiske funn som viser at folk i hele dette området hadde kontakt med hverandre, direkte eller indirekte. En av de mest spesielle gjenstandene i denne kulturen er polerte «stridsøkser» av stein. Det er tydelig at mange av dem har hatt metalløkser som forbilde. Det er nemlig laget en «støperand» maken til den som oppsto når liknende kobber- og bronseøkser ble støpt i former!

Det er spesielt på den skandinaviske halvøya at de mest forseggjorte øksene av denne typen ble produsert i århundrene rundt 2000 f.Kr. De er ofte laget av mørke steinsorter og er polerte helt glatte. Etter formen kalles de også for båtøkser». Økser av denne typen egnet seg verken som våpen eller redskap - de har nok bare vært et statussymbol, som samfunnets fremste menn bar som et symbol på makt og verdighet.

En av de aller fineste stridsøkserne som er funnet noe sted, ble funnet i Fiskumvannet på begynnelsen av 1800-tallet. Den skal ha sittet fast i et fiskegarn, men vi vet dessverre ikke hvem som fant den eller nøyaktig hvor den ble funnet. Vi vet heller ikke hvordan den havnet i Fiskumvannet. Det kan ha vært et uhell, men det kan også tenkes at den har blitt senket i vannet som et offer til gudene.

Fiskumøkse er utstilt ved Kulturhistorisk Museum i Oslo.